

TÜRK DİLİ KÜLTÜRÜ 6

Öğretim Materyalleri

Hazırlayan:
Seyhan TARAVARİ
Onur ABDİ
Nafiye E. SADİKOSKA
Esin ALİYİ

TÜRK DİLİ KÜLTÜRÜ

6.SINIF

Hazırlayanlar:
Seyhan TARAVERİ
Nafiye E. SADİKOSKA
Onur ABDİ
Esin ALİ

GRAFİK TASARIM:
ONUR ABDİ

2025

İÇİNDEKİLER

ÜNİTE 1.

1.ARKADAŞLIK.....	3
2.VURGU.....	4
3.BENİM GÖREVLERİM.....	6
4. ŞİMDİKİ ZAMAN.....	7
5. ÜNLÜLER VE ÜNSÜZLER.....	8
6. KALIN VE İNCE ÜNLÜLER.....	10
7. BÜYÜK ÜNLÜ UYUMU.....	11
8. SONBAHARIN RENKLİ MASALI.....	13
9. YAZIM (İMLA) KURALLARI.....	14
10.DOĞADA BİR GÜN.....	15
11. AD DURUMLARI.....	16
12. ADILLAR.....	17
13. E-POSTA.....	20
14. HECE.....	21

ARKADAŞLIK

Ne varsa koyduk ortaya
Üçer beşer paylaştık harfleri.
Yaylısı, kurmalısı, tekerlekli,
Oyuncak yaptık tüm sözcükleri...

Renkleri seçtik aramızda
Maviyi o istedi;
Ona verdim gökyüzünü, denizi
Gözlerin en güzelini...

O, güneşi verdi bana
Ağaçları, çiçekleri,
Gülümseyen aydedeyi,
Çocukluğun en güzelini...

Görünmeyeni aldık,
Kestik biçtik boyadık,
Sözcüklerle sarıp bağladık,
Bir de kocaman fiyonk taktık.

Şiirli bir günde
Herkesin kapısına bıraktık!
Biz iki arkadaş
Ne yaramazlıklar yaptık!

Aytül AKAL



ÖĞRENELİM

"Arkadaşlık" şiirini vurguya dikkat ederek okuyunuz.

Vurgu: Bir dizede söylenmek istenen sözün diğerlerine göre daha belirgin bir biçimde söylenmesidir.

DİNLEME VE OKUMA

OKUMA VE VURGULAMA

VURGU

Cümle içindeki bir kelimenin veya kelimedede bulunan bir hecenin diğerinden daha belirgin söylenmesine **vurgu** denir. Duygu ve düşüncemizin belirtilmesinde vurgunun önemi büyüktür. Vurgu; söze ahenk ve canlılık, anlama açıklık ve derinlik kazandırır. Eş sesli sözcüklerin hangi anlamda kullanıldıkları, vurgu ile belirlenir.

Türkçe’de iki vurgu vardır.

- **SÖZCÜK (KELİME) VURGUSU**

Bir kelimedede bulunan hecelerden birinin ötekilerden daha belirgin söylenmesine **sözcük vurgusu** denir. *Türkçe sözcüklerin genelinde vurgu son hecededir.* Sözcüğe yeni ekler eklendikçe vurgu da son heceye doğru kayar.

Örnek: köylüler, yolcular, gömlek...

Tek heceli sözcüklerde vurgu olmaz.

Örnek: gel, git, kal, bu, şu...

Coğrafi yer adlarında vurgu, genellikle ilk heceye kayar.

Örnek: Aksaray, Ohri, Üsküp...

Bağlaç, ünlem, zarf, soru ve pekiştirme sıfatlarında vurgu ilk hecede olabilir.

Örnek: ancak, yaşa, nasıl, masmavi...

(-me) olumsuzluk eki vurguyu kendinden önceki heceye iletir.

Örnek: söyleme, giyinme, yapma...

CÜMLE VURGUSU

Cümlede anlamca önemli kelime veya kelime kümesinin ötekilerden daha belirgin söylenmesine **cümle vurgusu** denir.

Türkçede cümle içindeki vurgulu kelime, genellikle sondan bir önceki kelimedede kendini gösterir.

Örnek:

Öğleden sonra **çarşıya** çıkacağız.

Cümle vurgusu, cümleye verilmek istenen anlama göre yer değiştirir.

Örnek:

Yarın Alın tatile çıkıyor. → Vurgulu kelime: **tatile**

Yarın tatile Alın çıkıyor. → Vurgulu kelime: **Alın**

Özne, yüklemden uzakta bulunduğu zamanlarda virgül konularak vurgu özne üzerine çekilebilir.

Örnek:

Tekir, koltukta uyuyor.

Ahmet, bütün gün ders çalıştı.

Kurallı cümlede vurgu, genellikle yükleme yakın sözcük veya sözcük öbeklerinde görülür.

Örnek:

Onunla birlikte **pazara** gideceğiz.

Babam Resne'den **yarın** dönüyor.

Sözcük (Kelime) Vurgusu Etkinliği

Aşağıdaki kelimelerde vurgulu heceyi bul ve altını çiz:

1. çocuk
2. okul
3. kalem
4. kırmızı
5. çalışmama
6. yapma
7. Aksaray
8. Üsküp

Aşağıdaki cümleleri dikkatlice oku.
Cümlelerde vurgulu olan sözcüğü
bulun ve renkli kalemle işaretle.

1. Yarın Ali tatile çıkıyor.
2. Öğleden sonra çarşıya gideceğiz.
3. Babam Resne'den yarın dönüyor.
4. Ahmet, bütün gün kitap okudu.
5. Yarın sen bize gel.

GÖREVLER VE SORUMLULUKLAR

DİNLEME / OKUMA

BENİM GÖREVLERİM

Ben Svetlana. Yedinci sınıfa gidiyorum. “Kardeşlik” ilkokulunda okuyorum. Her sabah saat 6:30’da kalkıyorum. Saat 7’de okula gidiyorum. Okuldan saat 13:00’te dönüyorum. Sonra Bonu’yu gezdiriyorum, köpeğimiz. Aynı zamanda ekmek ve öğle yemeği için alışveriş yapıyorum.

Annem sabah 6’da kalkıyor. Saat 6:40’ta işe gidiyor. Babam saat 16:00’ya kadar çalışıyor. Saat 17:00’de eve dönüyor. Sonra birlikte yemek yiyoruz, konuşuyoruz.

Her akşam saat 20:00’de hep birlikte TV izliyoruz, sonra yatıyoruz. Her akşam ertesi gün için hazırlık yapıyoruz.



SÖZLÜK

kalkmak

yola çıkmak, gitmek

geri dönmek

gezdirmek, yürüyüş

toplamak, düzenlemek

alışveriş

yemek yemek

konuşmak

gidiyor

yoga

voleybol

KONUŞALIM

Svetlana’nın evdeki görevleri nelerdir?

Saat kaçta kalkıyor?

Saat kaçta okula gidiyor?

Annesi ve babası saat kaçta kalkıyor ve işe gidiyor?

Svetlana ve ailesi akşam ne yapıyor?

ŞİMDİKİ ZAMAN

- ✓ Şimdiki zaman, **şu anda yapılan işleri** anlatır.
- ✓ Fiil köküne **-(i) yor** eki getirilerek yapılır.
- ✓ Şimdiki zaman, **tekrarlanan alışkanlıklar** için de kullanılır.

Örnek cümle:

Her gün okula **gidiyorum**.
Şu anda kitap **okuyorum**.

Ben geldim

Sen geldin

O geldi

Biz geldik

Siz geldiniz

Onlar geldiler

ALİŞTIRMALAR

Ben: -yorum (-mekteyim) (Örnek: gidiyorum, gelmekteyim)

Sen: -yorsun (-mektesin) (Örnek: gidiyorsun, gelmektesin)

O: -yor (-mekte) (Örnek: gidiyor, gelmekte)

Biz: -yoruz (-mekteyiz) (Örnek: gidiyoruz, gelmekteyiz)

Siz: -yorsunuz (-mektesiniz) (Örnek: gidiyorsunuz, gelmektesiniz)

Onlar: -yorlar (-mekteler) (Örnek: gidiyorlar, gelmekteler)

ALİŞTIRMALAR

"Benim Günüm" Aşağıya bir iş gününü yaz. Gün içinde neler yaptığını şimdiki zamanla anlat.

✦ Örnek:

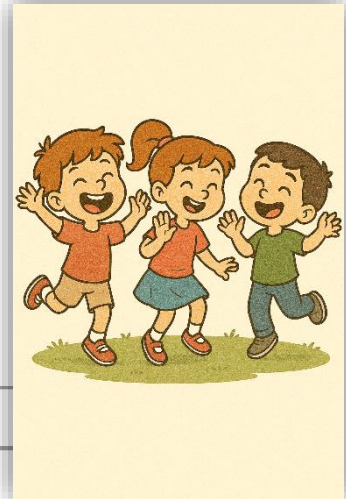
Sabah saat 7'de **kalkıyorum**.
Saat 8'de okula **gidiyorum**.

✦ Senin örneğin:

Sabah:

Öğle:

Akşam:



ÜNLÜLER VE ÜNSÜZLER

HARFLERİMİZ

Türk alfabesinde **29 harf** vardır. Bu harfler iki gruba ayrılır:

1. **Ünlü harfler (sesli harfler)**
2. **Ünsüz harfler (sessiz harfler)**

ÜNLÜ HARFLER (SESLİ HARFLER)

A, E, İ, İ, O, Ö, U, Ü

Bu harfleri söylediğimizde ses çıkar, engel olmadan boğazımızdan çıkar.

✓ *Örnek kelimeler:*

- Arı → A, İ → Ünlü
- Elma → E, A → Ünlü
- Üzüm → Ü, Ü → Ünlü

ÜNSÜZ HARFLER (SESSİZ HARFLER)

B, C, Ç, D, F, G, Ğ, H, J, K, L, M, N, P, R, S, Ş, T, V, Y, Z

Bu harfler tek başlarına okunamaz. Mutlaka yanında bir **ünlü harf** olması gerekir.

✓ *Örnek kelimeler:*

- Kalem → K, L, M → Ünsüz
- Bardak → B, R, D, K → Ünsüz
- Şemsiye → Ş, M, S, Y → Ünsüz

ALİŞTIRMALAR

Ünlüleri Bul!

Aşağıdaki kelimelerdeki **ünlü harfleri** parantez içine al.
(Örnek: masa → m(a)s(a))

1. kitap →
2. elma →
3. çorap →
4. gözlük →
5. üzüm →

Aşağıdaki harflerin **“Ünlü”** mü yoksa **“Ünsüz”** mü olduğunu yaz.

Harf Türü

A
B
E
M
O
K
Ü
Ş

KELİME	Ünlü Sayısı	Ünsüz Sayısı
KALEM		
ŞEMSİYE		
BARDAK		
ÇOCUK		

KALIN VE İNCE ÜNLÜLER

a. Kalın ünlüler: a, ı, o, u

b. İnce ünlüler: e, i, ö, ü

a. Kalın ünlüler: Dilimizi arkaya doğru çekerek oluşturduğumuz **a, ı, o, u** sesleri ses yolunda engele uğramadan çıkar.

b. İnce ünlüler: Dilimizi öne doğru uzatarak çıkardığımız **e, i, ö, ü** sesleri ses yolunda engele uğramadan çıkar.

ALİŞTIRMALAR

Kalın mı İnce mi? (Doğruyu Seç)

Aşağıdaki cümlelerdeki **kalın ya da ince ünlüler** hangisidir? **Doğru seçeneği işaretle.**

1. **“Baba”** kelimesi hangi tür ünlüler içerir?

☐ Sadece kalın ünlü

☐ Sadece ince ünlü

☐ Karışık

2. **“Kedi”** kelimesi hangi tür ünlüler içerir?

☐ Kalın

☐ İnce

☐ Karışık

Daire içine al!

Aşağıdaki kelimelerdeki **ünlü harfleri daire içine al.**

1. el

2. okul

3. su

4. ip

5. köy

BÜYÜK ÜNLÜ UYUMU

ÖĞRENELİM

Bir kelimenin birinci hecesinde kalın bir ünlü (a, ı, o, u) bulunuyorsa diğer hecelerdeki ünlüler de kalın, ince bir ünlü (e, i, ö, ü) bulunuyorsa diğer hecelerdeki ünlüler de ince olur: adım, ayak, boyunduruk, burun, dalga, dudak, kırlangıç; beşik, bilezik, gelincik, gözlük, üzengi, vergi, yüzük vb. Sözcükler arasındaki bu uyuma **büyük ünlü uyumu** denir.

Büyük Ünlü Uyumuyla İlgili Kurallar:

- **Büyük ünlü uyumuna uymayan çok az Türkçe sözcük vardır.**

Örnek:

ana (anne), alma (elma), karındaş (kardeş)

- **Büyük ünlü uyumuna aykırı sözcükler genellikle yabancı kökenlidir.**

Örnek:

Otobüs, gazete, ateş, insan, cesaret

- **Kelimelerin sonlarına eklenen –ki, -iyor, -leyin, -ken, -ımtırak... gibi ekler büyük ünlü uyumunu bozabilir.**

Örnek:

yürü-yor, bakar-ken, akşam-ki, sabah-leyin, yeşil-ımtırak

- **Bileşik sözcüklerde büyük ünlü uyumu aranmaz.**

Örnek:

Atatürk, Başkent, Yayınevi, hanımeli

- **Tek heceli sözcüklerde büyük ünlü uyumu aranmaz.**

Örnek:

dört, ders, sel, sert, kart, Türk



Aşağıdaki sözcüklerde küçük ünlü uyumu var mı? Yanına “var” ya da “yok” yazınız.

_____ motor

_____ üzüm

_____ masa

_____ kömür

_____ otobüs

Aşağıdaki sözcüklerin hangileri hem büyük hem küçük ünlü uyumuna uyar? İşaretleyiniz.

- A) doktor
- B) soba
- C) Türkçe
- D) üzüm
- E) gazete
- F) elma

5. Aşağıdaki boşlukları uygun sözcüklerle doldurunuz.

- Türkçede kelimeler arasında _____ ünlü uyumu bulunur.
- İlk hecesi kalın ünlü ile başlayan kelimenin devamında da _____ ünlüler olur.
- “o, ö, u, ü” gibi ünlüler _____ ünlülerdir.
- “a, e, ı, i” gibi ünlüler _____ ünlülerdir.
- Küçük ünlü uyumunda “ö, ü” harfleri yalnızca _____ hecede yer alabilir.

Sonbaharın Renkli Masalı

Sabah kalktığımda pencerenin önünde sarı bir yaprak döne döne yere indi. Ardından bir tane daha... Gözlerimi ovuşturup dışarıya baktım. Ağaçlar sanki renkli kalemlerle boyanmıştı. Sarılar, turuncular, kahverengiler... Güneş bile daha yumuşak gülümsüyordu bugün.

Annem, "Sonbahar geldi," dedi.

Ben de hemen montumu giyip dışarı çıktım.

Ayaklarımın altında çıtırdayan yaprakların sesi kulaklarımda bir şarkı gibi çınladı.

Parktaki ağaçlar yapraklarını döküyordu, sanki vedalaşıyorlardı yazla.



Bir köşede arkadaşım Elif elinde bir torbayla yere düşen en güzel yaprakları topluyordu. Yanına koştum. "Ben de yardım edebilir miyim?" dedim. Gülümsedi. "Tabii ki!" dedi.

Beraber sarıdan kırmızıya dönen yaprakları, minik kestaneleri, palamutları torbamıza doldurduk. Her biri ayrı bir hazine gibiydi.

Eve döndüğümüzde annem bize sıcak tarçınlı süt yaptı. Oturduk, pencerenin önüne. Dışarıda rüzgâr yapraklarla oynuyordu. O an içim sıcacık oldu.

Sonbahar, bana veda etmek yerine masal anlatıyor gibiydi. Renkli, yumuşak ve sıcacık bir masal..

1. Kısa Cevap Soruları

Metne göre cevaplayınız:

1. Çocuk sabah uyandığında pencereden ne görüyor?
.....
2. Ağaçlar metinde neye benzetiliyor?
.....
3. Elif parkta ne yapıyordu?
.....
4. Çocuk ve Elif neleri toplamış?
.....
5. Eve döndüklerinde annesi onlara ne hazırladı?
.....

YAZIM (İMLA) KURALLARI

BÜYÜK HARFLERİN YAZIMI

- Yazıda cümlelerin ilk kelimesi büyük harfle başlar.

Örnek:

Sanat, toplumun gelişmesine yardımcı olur.
Çocuklar, çabuk büyümeyi ister.

- Şiirdeki mısraların her birinin ilk harfi büyük harfle başlar.

Örnek:

Uzak çok uzağız şimdi ışıktan
Çocuk sesinden gür ve sarmaşıktan
Dönmeyen gemiler olduk açıktan
Adımızı soran arayan var mı



- Kitap adlarının ve yazı başlıklarının her kelimesi çoğunlukla büyük harfle yazılır. Başlıklarda geçen “ve, ile, veya” bağlaçlarıyla “mi soru eki” küçük harfle yazılır.

Örnek:

Babalar ve Oğulları,
Savaş ve Barış,
Leyla ile Mecnun,

- Cümle içinde başkasından aktarılan ve tırnak içine alınan cümleler büyük harfle başlar.

Örnek:

Öğretmenimiz: “Dilini tutmasını bilen, başarının yolunu bulmuştur.” dedi.

- **İki noktadan (:) sonra gelen cümleler büyük harfle başlar.**
Örnek:
Sıfatlar ikiye ayrılır: Niteleme ve belirtme sıfatları.
- **Ünlem (!) işaretinden sonra büyük harfle başlanır.**
Örnek:
“Eyvah! Paramı düşürmüşüm.”
- **Üç noktadan sonra (...) büyük harfle başlanır.**
Örnek:
“Karşımızda masmavi bir deniz... Turistler de bu manzarayı çok seviyor.”
- **Soru işaretinden sonra (?) büyük harfle başlanır.**
Örnek:
“Niçin gülüyorsun? Bana da anlatsana!”
- **Kişi adlarından önce ve sonra gelen saygı sözleri, unvanlar ve meslek adları büyük harfle başlar.**
Örnek:
Sayın Ahmet Bey, Dr. Ayşe Hanım, Sevgili Anneciğim,
- **Kurum, müessese, kuruluş isimleri birden fazla kelimeden oluşuyorsa, her harfi büyük yazılır.**
Örnek:
Türk Dil Kurumu, Eğitim ve Bilim Bakanlığı,

Doğada Bir Gün

Mert, pazar sabahı erkenden uyandı. Hava güneşli ve sıcaktı. Kahvaltıdan sonra sırt çantasını hazırladı. Çantasına bir kitap, su şişesi ve birkaç sandviç koydu. Annesine veda edip evden çıktı. Bisikletine binip ormanın kenarındaki gölete doğru yola çıktı. Gölete varınca bisikletini bir ağacın yanına bıraktı ve gölün kenarındaki büyük bir kayanın üzerine oturdu.

Göl kenarında otururken kitap okumaya başladı. Kitabın konusu çok ilgisini çekmişti. Bir süre sonra kuşların cıvıltısını ve rüzgarın hafif uğultusunu dinledi. Yanına bir sincap geldi. Mert, cebindeki fındıkları sincaba uzattı. Sincap önce korktu ama sonra fındıkları aldı ve yakındaki çalılıkların arasına koştu.

Öğle vakti olunca Mert, getirdiği sandviçleri yedi. Ardından göletin etrafında kısa bir yürüyüş yaptı. Yürüyüş sırasında çiçekler topladı, güzel manzaraları izledi. Fotoğraf makinesiyle birkaç fotoğraf çekti. Zamanın nasıl geçtiğini fark etmedi bile.

Güneş yavaş yavaş batmaya başlayınca Mert, eşyalarını topladı ve göletten ayrıldı. Bisikletine binip eve doğru yola annesi onu kapıda annesine gün yaptığını heyecanla yorgun ama mutlu



çıktı. Eve vardığında karşıladı. Mert, boyunca neler anlattı. O gece bir şekilde uyudu.

Metindeki ad durumları örnekleri:

- **Yalın:** Mert, hava, kitap, sincap, çiçekler
- **Belirtme:** kitabı, sandviçleri, eşyalarını, annesini
- **Yönelme:** gölete, kayanın üzerine, eve, annesine
- **Bulunma:** ormanda, göl kenarında, cebinde, kapıda
- **Ayrılma:** evden, göletten, çalılıkların arasından

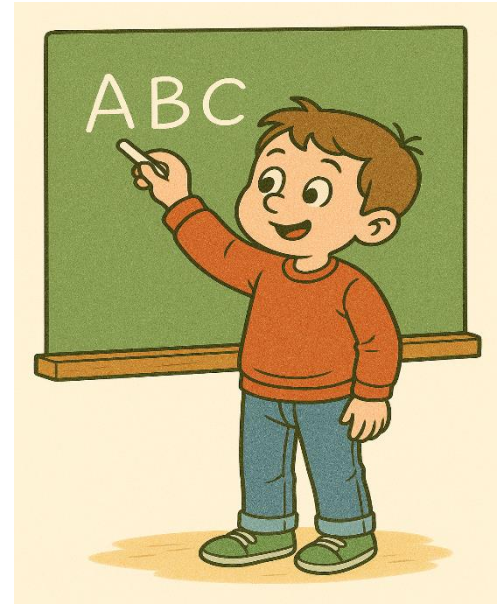
AD DURUMLARI

ÖĞRENELİM

Adların cümledeki görevlerine göre girdikleri durumlara *ad durumları* denir.

Adlar, cümlede beş durumda bulunur. Bunlar:

1. Yalın Durum
2. Belirtme (-i, -ı, -u, -ü) Durumu
3. Yönelme (-e, -a) Durumu
4. Bulunma (-de, -da) Durumu
5. Ayrılma (-den, -dan) Durumu



Adların, cümle içinde aldıkları “-i, -e, -de, -den” eklerine adın durum ekleri denir. Ad durum ekleri (büyük ünlü uyumu) ses değişimine uğrayabilir.

Örnek:

ev – ek almamış yalın durum → *Ev güzel.*

evi – belirtme (-i) durumu → *Evi gördüm.*

eve – yönelme (-e) durumu → *Eve gideceğim.*

evde – bulunma (-de) durumu → *Evde oturacağım.*

evden – ayrılma (-den) durumu → *Evden geliyorum.*

ÖĞRENELİM

Ad olmadıkları halde cümle içinde geçici olarak, bir adın yerini tutan ve bir adın gösterdiği bütün özellikleri gösteren sözcüklere veya eklere **adıl (zamir)** denir. Adıllar, adların yerini tutan sözcüklerdir.

Adıl, adı üstünde, adın yerine geçen oyunculardır.

Örnek:

-Ahmet çok okumalısın.

Ad

-Sen çok okumalısın.

Adın yerini alan sözcük — Adıl (zamir)

Ahmet'ten öğrendim → **ondan** öğrendim

Kitabı gördün mü? → **bunu** gördün mü?

Öğrenciler dışarı çıktı → **hepsi/herkes** dışarı çıktı.

- **Kişi Adılları:**

Konuşan, dinleyen veya hakkında konuşulan kişiyi belirtir.

Ben, sen, o, biz, siz, onlar

- *Ben seni çok özledim.*

- **İşaret Adılları:** Bir varlığı işaret yoluyla gösterir.

Bu, şu, o, bunlar, şunlar, onlar

- *Şu benim defterim.*

KİŞİ ADILLARI (ZAMİRLERİ)

ÖĞRENELİM

Kişilerin adları yerine kullanılan sözcüklere **kişi adılı** denir.

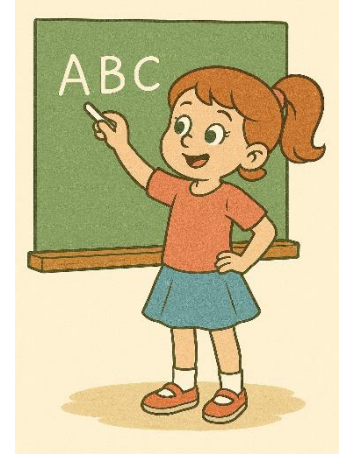
Örnek:

Mehmet ders çalışıyor. →

O ders çalışıyor.

Öğrenciler sınava hazırlanıyor. →
sınava hazırlanıyor.

Onlar



Kişi adlarının yerine kullanılan adılar:

	TEKİL	ÇOĞUL
1.KİŞİ	Ben	Biz
2.KİŞİ	Sen	Siz
3.KİŞİ	o	Onlar

Yalın hali

ben
sen
o
biz
siz
onlar

-i hali

beni
seni
onu
bizi
sizi
onları

-e hali

bana
sana
ona
bize
size
onlara

-de hali

bende
sende
onda
bizde
sizde
onlarda

-den hali

benden
senden
ondan
bizden
sizden
onlardan

İŞARET ADILLARI (ZAMİRLERİ)

ÖĞRENELİM

Sözü edilen varlıkların adlarını anmadan yerlerini gösteren adılara, **işaret (gösterme) adıları** denir. İşaret adıları tekil ve çoğul olarak kullanılabilir.

Örnek:

Bu bana postayla geldi.

O senin çantandan çıkmış.

Onlar bilgisayara yüklenecek.

İnsan adı yerine kullanılan "**O**" sözcüğü kişi adlı (zamiri) durumundadır. "**O**" sözcüğü, kişi adının dışındaki varlığın yerini tutuyorsa, **işaret adılı** (zamiri) olur.



Örnek:

O, Üsküp'ten döneli çok oldu. → **Kişi zamiri**

O başka bir tarafa konulabilir. → **İşaret zamiri**

İşaret yoluyla adların yerine geçen sözcükler örneği:

- Bana **bu** kitabı al. → **bu** – kitabı işaret ediyor. (yakın şeyleri gösterir)
- Bana **bunu** al.
- Bize **masadaki çantayı** getirir misin?
- Bize **şunu** verir misin? → **şu** – masadaki çantayı işaret ediyor. (biraz uzaktaki şeyleri gösterir)

E- POSTA

ÖĞRENELİM

e-posta ya da İngilizce: e-mail, İnternet üzerinden gönderilen dijital mektup. **Elektronik posta** kavramının akronimidir. Görsel olarak kâğıt bir mektup ile aralarında büyük bir fark yoktur. e-postalara resim, müzik, video gibi her türlü dosya türü eklenebilir ve diğer alıcının bilgisayarına transfer edilebilir. Her gün dünyada milyarlarca e-posta gönderilmektedir.

ETKİNLİK

Aşağıdaki elektronik postayı okuyup soruları cevaplayınız:

Gönder

Gönderen: alin_2020@.....

Alıcı: ege.2020@.....

Konu:

Sevgili Arkadaşım,

Okulunuzda düzenlenen güzel yazı yazma ve şiir okuma yarışmasında birinci olduğumu öğrendim. Seni tebrik ediyor, başarılarının devamını diliyorum...



DÜŞÜNELİM – CEVAPLAYALIM

- Elektronik posta kim tarafından gönderilmiştir?
- Mesaj kime yazılmıştır?
- Mesajın içeriğine göre konu kutucuğuna ne yazılmalıdır?
- Aşağıya, günlük yaşantıyla ilgili duygularınızı dile getiren bir sosyal medya mesajı yazınız.
- Yazdığınız mesajı paylaşabileceğiniz sosyal medya ortamları hangileridir?
- Bu ortamlarda kullanabileceğiniz “emoji” adı verilen görseller nelerdir? Arkadaşlarınızla bu konu üzerine konuşunuz.

HECE

Bizim eve küçük bir misafir geldi. Adı Eylül. Çok şirin bir kız. Ama konuşmıyor. Bize ilk geldiğinde henüz bir aylıktı. Sadece ağzını açıp kapatıyordu. Acaba ne istiyordu? Aradan aylar geçti. Eylül bizleri taklit ediyor; ama tam konuşmayı beceremiyordu. Eylül, "na-na, ma-ma, ba-ba" gibi sözcükleri öğrenmişti bile. Ama nedendir bilinmez, bizim çok kolay söylediğimiz suya "bu" diyordu.

Küçük Eylül sizce neden böyle konuşuyor?

Siz de konuşmaya yeni başladığınız dönemlerde, bazı sözcüklere ilginç, sevimli benzetmeler yapmışsınızdır. Annenize, babanıza sorun bakalım. Sizin ilk konuştuğunuz sözcükler nelermiş?

Hatırlatmadan duramıyorum.

Ağzımızın bir hareketiyle çıkan ses veya seslere hece diyoruz.

Küçük Eylül; na-na, be-ba derken önce iki heceli sözcükler kurmaya başlamıştı. Eminim, sizler de önce ağzınızdan tek heceli sözcükler çıkıyordur. Ama bence çok anlamlı.

Çünkü Eylül'ün bu sözcükleri nasıl bir anlamda söylediğini biz çok iyi anlıyoruz. Çok istediği bir şeyi gösterirken de "o" diye işaret ettiğini hatırlıyoruz.

Öyle ise Eylül, önce tek heceli sözcüklerle konuşmaya başladı.

Hecenin Özellikleri

Siz de bana yardım eder misiniz? Aşağıdaki hece özelliklerini birlikte inceleyelim:

- Heceler bazen sadece bir ünlü harften oluşur: **a, e, u, ü, ı, o, ö.**
- Heceler bir ünlü - bir ünsüz harfle de oluşur: **al, el, üç.**
- Heceler bir ünsüz - bir ünlü - bir ünsüz harfle de oluşur: **gel, bak, koş.**
- Heceler bir ünsüz - bir ünlü harfle de oluşur: **ve, şu, ne, ya.**
- Heceler bir ünlü - iki ünsüz harften de oluşur: **alt, ilk, ırk.**
- Son olarak, heceler bir ünsüz - bir ünlü ve iki ünsüz harften de oluşur: **Türk, kent, yurt.**

Size bir sır vereyim mi?

Öyleyse dinleyin. Sözcüğün (kelimenin) içinde kaç ünlü harf varsa sözcükte o kadar hece vardır.

Böylece sözcükleri hecelere ayırmadan önce o sözcükte kaç hece olması gerektiğini önceden tahmin edebiliriz.

ÖĞRENELİM

Ağzımızın tek bir hareketiyle ve bir çırpıda çıkan ses ya da ses topluluğuna **hece** denir.

“Yaz tatilinde okulumu çok özledim” cümlesinde ağzımızın kaç defa hareket ettiğini görelim:

Yaz – ta – ti – lin – de – o – ku – lu – mu – çok – öz – le – dim
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

Hecelere baktığımızda tek ünlüden oluşan sesler bulunduğu gibi, iki sestem ya da üç sestem oluşanları görebiliyoruz.
Öyleyse Türkçe'de bulunan hece çeşitlerini görelim.

Türkçe'de heceler altı biçimde oluşur:

1. Tek sesliden oluşan heceler: **e, a, ö, u...**
2. Bir ünsüzden oluşan heceler: **ak, al, ok, el...**
3. Bir ünlü bir ünsüzden oluşan heceler: **bu, şu, ye...**
4. Bir ünsüz bir ünlü bir ünsüzden oluşan heceler: **var, her, sel, yaz...**
5. Bir ünlü iki ünsüzden oluşan heceler: **alt, üst, ilk, ırk...**
6. Bir ünsüz bir ünlü iki ünsüzden oluşan heceler: **Türk, kürk, dört, yurt...**

Unutma!

Hecelerin birleşmesiyle sözcükler meydana gelir.